

Mathiász János iránymutatása illetve tevékenységének hatása napjainkban

A mindmáig legnagyobb eredményeket elért szőlőnemesítőnk szenvedélyes fajtagyűjtőként kezdte pályafutását. Az összegyűjtött fajták megfigyelése során szerzett tapasztalatok azonban kitűnő előiskoláját képezték a szőlészkedéshez szükséges mélyebb és szakszerűbb ismeretek elsajátításának. Ezek formálták kiváló szakemberré Mathiászt. Ekkor gyűlt össze az a gazdag ismeretanyag, amelyre későbbi nemesítő-tevékenysége során támaszkodhatott.

Levezett a korának jelentősebb nemzetközi kutatóival, cikkeket írt hazai és külföldi szakajtóba. Minden idejét a szőlőben töltötte, mert vallotta, a szőlészkedés egész embert kívánt. Mindent elemzett, mért, kísérleteit pontosan dokumentálta, irdatlan energiát fektetett a munkába. Katonatelepi szőlője lényegében egy hatalmas, élő laboratórium volt. A szőlészkedést nem munkájának, de hobbijának és hivatásának tartotta. Sosem kötött kompromisszumot, nem fogadta el az orosz cár csábító ajánlatát. Rajongott érte a szakma, a termelők, pár miniszter és sorolhatnánk, de sajnálatos módon életében elmaradt a magyar kormány elismerése. Emléke előtt tisztelegve és tevékenysége elismerésül Kecskemét városa 1972-től Mathiász János díjjal jutalmazza a szőlészet terén kiemelkedőt alkotó személyt vagy munkacsoportot.

Mindig a szőlőben

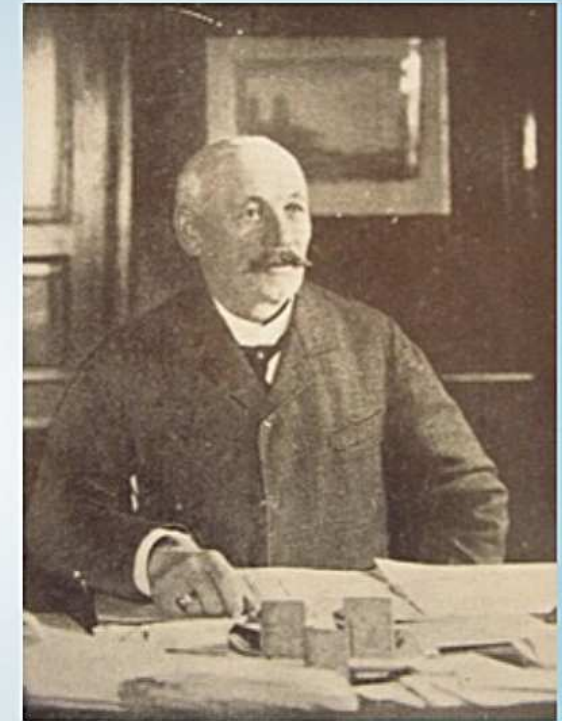
Mathiász János
mellszobra Lakitelken

Mathiász Jánosné csemegészőlő

EGERFOOD

Iránymutató magyar kutatók az élelmiszertudományban

“Visszaemlékezés, tanúságok, mértékadó tudományos tevékenység”

I. Évf. 7. szám

Mathiász János
(1838-1921)

Nemzeti Fejlesztési Ügymérség
www.uszechenyiterv.gov.hu
06 40 638 638

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

Mathiász János

175 éve született Mathiász János, a világhírű szőlőnemesítő és fajtagyűjtő, a szőlészet nemzetközileg is elismert szaktekintélye. Életét egészében a szőlészkedésnek szentelte, mintegy 3700 hibridet állított elő, közülük maga 180 fajtának készítette el a leírását. Kinemesített világhírű fajtái többek között a korán érő Szőlőskertek királynője és az Ezeréves Magyarország emléke.

Életpályája

Mathiász János 1838-ban Ádámföldén (Sáros megye, ma: Mosurov-Szlovákia) látta meg a napvilágot, ahol atyja gazdatiszt volt. Eperjesen, majd Kassán végezte középiskolai tanulmányait, majd jogot tanult. 22 évesen Abaúj vármegyében írnok, majd röviddel ezután főispáni titkár lett. Ám érdeklődését a hivatali munka nem tudta véglegesen lekötöni. Már ekkor két holdas szőlőt vásárolt, és néhány év alatt 1600 szőlőfajtát, köztük számos francia és olasz eredetűt gyűjtött össze. Fajtagyűjteménye cserepes példányaival először az 1873. évi bécsi világkiállításon vett részt, s velük mindjárt első díjat nyert.

A váratlan siker Mathiászt a szőlészeti szakterület élvonalába emelte, s többfelől is igen rangos meghívást kapott (az orosz cár pl. felkínálta neki krími szőlőbirtokának vezetői állását), az ajánlatot azonban nem fogadta el. Negyvenkét éves korában, 1880-ban végleg megvált Kassától és a hivatali pályától, s életét egészében a szőlészkedésnek akarta szentelni. A sokkal kedvezőbb adottságú tokajhegyaljai Mádon 5 holdas szőlőt vásárolt, s odaköltözött. Egy évvel később többek rábeszélésére, és Andrássy Gyula, a Monarchia volt külügyminiszterének közvetlen felkérésére elvállalta a gróf 100 holdas szőlőskei szőlészeti vezetését is.

Ám új munkakörében minden idejét a filoxéra elleni küzdelemre kellett fordítania. 60 éves korában családjával együtt Kecskemétre költözött a Katonatelepnek nevezett birtokra, ahol munkásságának legtermékenyebb korszakát töltötte.

Mathiász híres, mutatószőlőit koronás főknek is el-eküldte, de nem üzletből vagy saját lelki üdvéért. Méltóságból. Elsősorban a magyar királynak, aki egyébként büszke tokaji szőlőbirtokos volt. Ferenc József saját kézzel bontogatta ki Mathiász ajándékosarait. Aztán dolgozószobájának ablaklincsére kötözte a fürtöket, s munka közben, merthogy a Monarchia legelső hivatalnokja volt, szemezgetni-csipegetni kezdte. Legjobban a fehér muscat 'Vörösmarty Mihályt' kedvelte, a muscat 'Arany Jánost', aztán az 'Erzsébet Királyné emléké' és a 'Muscat Hamburgot'. (Ambrus Lajos)

I. Ferenc József (1816-1930)

Mathiász János

Tudományos tevékenysége

Hivatalnoki munkája közben Kassán szőlőültetvényt vásárolt, ahol, a mindössze 3 hektáros területen hamarosan óriási szőlőgyűjteményt alapított: ezerhatszáz szőlőfajtát gondozott kis szőlőiskolájában. 42 éves korában végleg felhagyott az állami szolgálattal és addigi hobbijának, a szőlészeti-borászati szentelte életét.

Szőlőskén id. gróf Andrássy Gyula borászati főigazgatója volt, Mádon saját borászattal és szőlészettel rendelkezett. Tokaj-Hegyalján meghonosította a csemegeszőlő termesztést, ami ott azelőtt nem létezett.

Ötven éves korában a Kiskunságban vásárolt 60 hold sívó homokot és rövidesen paradicsommá alakította. **Mathiász hosszú élete során 3700 szőlőfajtát nemesített, amelyből 50-60-at ma is termesztenek.** Mathiász-féle szőlőültetvény ma is van számos európai országban kívül Kaliforniában, a Krímben, Izraelben, Dél-Koreában és Dél-Afrikában is. A fajták további világszerte elterjedt fajták szülői lettek. Saját fajtái közül 12 terjedt el jelentősen, a legismertebbek a következők: **Cegléd szépe, Szőlőskertek királynője, Erzsébet királyné emléke, Ezeréves Magyarország emléke, Kecskemét virága, Mathiász Jánosné muskotály, Szauter Gusztávné muskotály.**

Mathiász János nagydíja 1900-ból, a brüsszeli nemzetközi borversenyen

Kocsis Pál és Mathiász János által előállított új szőlőfajták, könyvrészlet

Szőlőskertek királynője

Hibridizációs tevékenysége során elsősorban arra törekedett, hogy a Nyugat- és Dél-Európában terjedő félben levő fajták előnyös tulajdonságaiból a hazai körülményeknek mindenben megfelelő új fajtákat hozzon létre keresztezéssel.

Elvülhetetlen érdemeket szerzett a Tokaj-Hegyalját 1885-90 között kétszer is szinte teljesen elpusztító filoxéra-járvány után a borászat megmentésében, kecskeméti birtokáról vagonszám szállította Tokajra az egészséges szőlővesszőket. Ez tette lehetővé, hogy Tokaj-Hegyalja borászata ismét feléledjen.